

інвестиційної привабливості регіонів. Україна повинна здійснювати податкове стимулювання на державному та регіональному рівнях. Для цього необхідно вирішити питання, по-перше, розширення повноважень місцевих органів самоврядування, місцевих органів влади та територіальних громад щодо встановлення елементів місцевих податків і зборів, по-друге, розробки механізму інвестиційно-інноваційних податкових кредитів та інших видів податкових пільг, які б сприяли активізації інноваційної діяльності регіону.

Література:

1. Алексеев І.В. Європейський досвід податкового стимулювання інноваційної діяльності [Електронний ресурс] / І.В. Алексеев, Р.Й. Желізняк. – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/14096/1/3_7-16_Vis_725_Ekonomika.pdf
2. Босенко А.В. Організаційно-економічний механізм управління оподаткуванням сільськогосподарських товаровиробників в умовах поглиблення інтеграційних процесів: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03 [Текст] / Анатолій Віталійович Босенко. – Кіровоград, 2016. – 271 с.
3. Желізняк Р.Й. Податки, що впливають на інноваційну діяльність підприємств [Електронний ресурс] / Р.Й. Желізняк – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua>
4. Мельник М. Напрями підвищення податкового потенціалу стимулювання ділової активності в Україні / М. Мельник // Економіст. – 2011. - №5. – С. 28-32.
5. Молдован О.О. Щодо вдосконалення бюджетно-податкових інструментів стимулювання інноваційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / О.О. Молдован, О.О. Єгорова. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1104/>
6. Оподаткування та державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників: регіональні пріоритети та євроінтеграційні процеси : монографія / Г.М. Давидов, Н.С. Шалімова, А.М. Лисенко, О.А. Магопєць ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Г.М. Давидова та д-ра екон. наук, проф. Н.С. Шалімової. – Кропивницький : ФО-П Александрова М. В., 2017. – 208 с.
7. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року №2755-VII (зі змінами та доповненнями). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

Шалімова Н.С.

д.е.н., професор, завідувач кафедри аудиту та оподаткування
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

ПРІОРИТЕТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ПРИ РОЗПОДІЛІ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ ТОВАРОВИРОБНИКАМ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Сільське господарство в силу своїх специфічних особливостей не може існувати без підтримки держави (це підтверджує досвід і країн ЄС, і інших країн світу), яка проявляється і в податкових інструментах, і в інших формах

виплат, субсидій, дотацій тощо. З іншого боку, бюджетна підтримка має не лише підтримувати фінансовий стан сільськогосподарських товаровиробників, але і стимулювати їх інвестиційну та інноваційну активність, тобто мати не лише екстенсивне, але й інтенсивне спрямування.

Основні засади державної фінансової підтримки розвитку сільського господарства в Україні визначені в Законі України «Про державну підтримку сільського господарства України» [0] та Єдиній комплексній стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015–2020 рр. [0] та здійснюється за такими формами: непряма державна підтримка (надання податкових пільг); пряма державна підтримка (бюджетні асигнування, бюджетні позики). Видатки на державну підтримку сільськогосподарських товаровиробників представлені різними видами, але безпосередньо пов'язані з прямим впливом на фінансовий стан та розвиток сільськогосподарських товаровиробників: фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів (2015–2017 рр.); часткова компенсація вартості електроенергії, використаної для поливу на зрошуваних землях (2012 р.; державна підтримка галузі тваринництва (2012-2017 рр.); державна підтримка розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними (2012–2014 рр., 2017 р.); фінансова підтримка сільськогосподарських товаровиробників (2017 р.).

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на надання державної підтримки агропромисловому комплексу, проведений Рахунковою палатою України, засвідчив, що такий дієвий інструмент фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі, як здешевлення кредитів, потребує подальшого розвитку. Так, проведеним аудитом встановлено, що одна гривня бюджетних коштів, виділена за цією бюджетною програмою, дає змогу залучити майже 36 грн. кредитного ресурсу в аграрний сектор економіки [0].

Головними проблемами в застосуванні фіскальних стимулів, які погіршують умови для провадження інноваційної діяльності в Україні, є: відсутність гарантій отримання державної допомоги; відсутність стабільності та послідовності в політиці фіскальної підтримки інноваційної діяльності; обмеженість бюджетної підтримки інноваційної діяльності; складність отримання бюджетної допомоги; нерегулярне фінансування [5]. Оцінка ефективності та результативності бюджетних програм у сфері агропромислового виробництва представлена у звіті Державної аудиторської служби [0].

До недоліків, відмічених у звіті (зокрема, низький рівень поінформованості товаровиробників, низький рівень підтримки саме малого та середнього бізнесу і при наданні допомоги, і при їх кредитуванні) варто додати наступний. Маючи високий потенціал для розвитку сільськогосподарського виробництва, за обсягами державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, яка фактично є додатковим інвестиційним ресурсом, часто сільськогосподарські регіони займають невисокі місця, що потребує активізації, як і власних ресурсів, так і змін до діючих механізмів розподілу коштів. Так,

Кіровоградська область, маючи високий потенціал для розвитку сільськогосподарського виробництва, за обсягами державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, яка фактично є додатковим інвестиційним ресурсом, займає невисокі місця. Така ситуація виникає внаслідок того, що в діючих порядках розподілу бюджетних коштів неповною мірою враховуються фактори регіонального розвитку та його перспективи. Аналіз основних нормативних документів, які регламентують порядок виділення різних видів державної допомоги сільськогосподарським товаровиробникам [6], дозволяє констатувати наявність таких недоліків:

1. *Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів [0]:* відсутні критерії визначення позичальників на конкурсній основі; в критеріях, які визначають можливість надання переваги позичальникам ураховується лише обсяг виручки та вид діяльності (виращування та розведення великої рогатої худоби), що не дозволяє урахувати потреби регіонального розвитку; в критеріях не ураховуються такі фактори, як інші види діяльності, рівень рентабельності, конкретні умови фінансово-господарської діяльності та майнового стану сільськогосподарського товаровиробника; відсутні процедури моніторингу доцільності та ефективності витрачання коштів; при розподілі обсягів коштів між областями використовується такий показник, як середньорічний обсяг виробництва валової продукції за три останні роки, але цей принцип розподілу не враховує якість земельних ділянок, зональні особливості, інтенсивність використання землі, рентабельність вирощуваної продукції (для рослинництва), види діяльності, рентабельність продукції, її стратегічне значення для розвитку регіону та країни в цілому (для тваринництва).

2. *Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки галузі тваринництва [0]:* в критеріях визначення не ураховуються пріоритети та рівні рентабельності різних видів діяльності галузі тваринництва; не регламентовано принцип розподілу коштів між областями та конкретними виробниками за умовами конкурсу.

3. *Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам [0]:* відсутня чітка процедура вибору суб'єкта отримання поворотної допомоги; такі критерії, як площа земельної ділянки, види діяльності не деталізовані; при розподілі сум фінансової допомоги за регіонами враховується загальний показник обсягу виробництва фермерськими господарствами сільськогосподарської продукції за попередні три роки і цей принцип розподілу не враховує якість земельних ділянок, зональні особливості, інтенсивність використання землі, рентабельність вирощуваної продукції (для рослинництва), види діяльності, рентабельність продукції, її стратегічне значення для розвитку регіону та країни в цілому (для тваринництва).

Необхідно здійснити коригування порядку розподілу бюджетних коштів напрямі урахування специфіки земельних площ, видів економічної діяльності, пріоритетів та перспектив регіонального розвитку при розподілі обсягів коштів

між областями та суб'єктами, що претендують на її отримання. Це дозволить забезпечити кумулятивний ефект зростання фінансових ресурсів та обсягів сільськогосподарського виробництва з урахуванням вимог якості, органічності та екологічності задля активізації інноваційної діяльності та інноваційного розвитку регіону.

Література:

1. Аудиторський звіт за результатами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм Міністерством аграрної політики та продовольства України за період з 01.01.2015 по 30.06.2017 (№07-21/6 від 01.11.2017) / Державна Аудиторська служба України
2. Єдина комплексна стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015-2020 рр. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/system/files/Єдина%20комплексна%20стратегія%20розвитку%20сільського%20господарства%20та%20сільських%20територій%20на%202015-2020.pdf>
3. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>
4. Молдован О.О. Щодо вдосконалення бюджетно-податкових інструментів стимулювання інноваційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / О.О. Молдован, О.О. Єгорова. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1104/>
5. Оподаткування та державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників: регіональні пріоритети та євроінтеграційні процеси : монографія / Г.М. Давидов, Н.С. Шалімова, А.М. Лисенко, О.А. Магопєць ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Г.М. Давидова та д-ра екон. наук, проф. Н.С. Шалімової. – Кропивницький : ФО-П Александрова М. В., 2017. – 208 с.
6. Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 300 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/267-2016-п>
7. Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки галузі тваринництва, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 107 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/en/107-2018-п>
8. Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1102 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1102-2004-п>
9. Рішення Рахункової палати України від 21 березня 2017 року №7-2 «Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на надання державної підтримки агропромисловому комплексу» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16751346>